

Stanowisko
Prezydium Polskiej Akademii Nauk
z dnia 12 grudnia 2023 r.

w sprawie listy czasopism punktowanych

Prezydium Polskiej Akademii Nauk uważa, że aktualna lista czasopism punktowanych nie nadaje się do użytku jako narzędzie ewaluacji jakości działalności naukowej. Lista była wielokrotnie zmieniana, czyniono to w sposób wysoce arbitralny, sprzeczny z literą i duchem aktów prawnych oraz niezgodnie z celami, których realizacji lista ta ma służyć.

Prezydium PAN sugeruje podjęcie następujących działań.

1. Działania doraźne, konieczne do podjęcia w trybie pilnym

Należy ogłosić obowiązywanie listy czasopism punktowanych o treści z dnia 31.01.2021, ze względu na sprzeczność z prawem, a w konsekwencji nieważność, późniejszych zmian listy. Ta zgodna z prawem lista, mimo swych licznych wad, nie wyklucza przeprowadzenia przez KEN racjonalnej ewaluacji w obowiązującym okresie, czyli za lata 2022-2025. Należy tej listy już nie modyfikować do końca obecnego okresu ewaluacji ze względu na zakaz zmiany zasad ewaluacji w trakcie trwania okresu ewaluacyjnego.

Jednocześnie komisja ekspertów, powołana przez Ministra, powinna stworzyć listę czasopism drapieżnych, które publikują bardzo dużą ilość tekstów bez należytej selekcji i oceny w systemie peer-review. Takie czasopisma powinny być z listy usunięte.

2. Działania długofalowe

Do końca roku 2025 należałoby opracować i z odpowiednim wyprzedzeniem ogłosić nowe zasady ewaluacji jakości działalności naukowej. Przy założeniu, że obowiązuje obecny stan prawny, konieczne byłoby ogłoszenie w nowym rozporządzeniu zmienionych zasad tworzenia wykazu czasopism i wydawnictw. Prezydium sugeruje przyjęcie następujących zasad tworzenia nowej listy:

- a. Lista powinna obejmować wyłącznie czasopisma z bazy danych Scopus.
- b. Podstawą przypisania czasopismu „punktów będących miarą ich renomy” jest obowiązujący na koniec okresu ewaluacji wskaźnik CiteScore.
- c. Wartości punktowe wynikające z CiteScore mogłyby być w niewielkim stopniu modyfikowane przez zespoły eksperckie właściwe dla każdej dyscypliny. W skład zespołów eksperckich mogliby wejść przedstawiciele uczelni i instytutów, które w ostatniej ewaluacji w danej dyscyplinie uzyskały ocenę A+ lub A.
- d. Nauki humanistyczne i społeczne nie powinny być traktowane inaczej niż cała nauka w Polsce. Wyjątkiem mogą być konkretne dyscypliny (np. nauki prawne w dziedzinie nauk społecznych albo literaturoznawstwo w dziedzinie nauk humanistycznych). W przypadku tych kilku dyscyplin nowe zasady ewaluacji musiałyby być zaproponowane Ministrowi przez gremia doradcze wyłonione spośród przedstawicieli tychże dyscyplin, przy zachowaniu ogólnej zasady, że podstawą oceny jest jakość działalności naukowej.

W przypadku, gdyby była planowana zasadnicza zmiana prawa, należałoby rozważyć zaniechanie posługiwania się listą czasopism punktowanych. Wymagałoby to namysłu nad alternatywnym systemem oceny poziomu naukowego uczelni i instytutów. Poza oceną ekspercką z udziałem ekspertów zagranicznych, można przyjąć takie wskaźniki liczbowe, jak cytowalność prac opublikowanych przez osoby zatrudnione w jednostce naukowej lub liczba pracowników znajdujących się w rankingu World's Top 2%. Szczegółowe kryteria oceny powinny być zróżnicowane ze względu na specyfikę dyscypliny, ale zawsze oparte o jakość pracy naukowej i międzynarodowy zasięg ocenianych publikacji.

Prezes
Polskiej Akademii Nauk

Marek Konarzewski